

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie V./2020
Plénum

Nález:

spisová značka	PL. ÚS 16/2018
populárny názov	Diskriminácia na základe veku
sudca spravodajca	Jana Baricová
druh konania	konanie o súlade právnych predpisov
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	02.04.2020
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 1 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 1 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 12 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 13 ods. 4 Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím čl. 5 ods. 1 Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím čl. 5 ods. 2 Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím čl. 20 písm. b Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím čl. 19 písm. b Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím čl. 20 písm. a Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach čl. 2 ods. 2 Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach čl. 9 zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 22 ods. 2 zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 34 ods. 3
analytická právna veta	Napadnutá právna úprava pôsobí diskriminačne, keďže zaobchádza s jednou skupinou osôb, a to s osobami s ťažkým zdravotným postihnutím, ktoré majú požadovaný vek v porovnaní s inou skupinou osôb, a to s osobami s ťažkým zdravotným postihnutím, ktoré nemajú požadovaný vek inak, a to tak, že zatiaľ čo osobám patriacim do prvej skupiny priznáva nárok na peňažný príspevok na osobnú asistenciu, resp. peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla, osobám patriacim do druhej skupiny uvedené peňažné príspevky nepriznáva, pričom obe skupiny osôb s ťažkým zdravotným postihnutím sa nachádzajú v rovnakej, resp. porovnateľnej situácii. Napadnutú právnu úpravu nemožno považovať za opatrenie, ktoré sleduje legitímny cieľ (za legitímny možno považovať len cieľ samotného poskytovania predmetných peňažných príspevkov, ktorým je podpora nezávislosti a spoločenskej integrácie osôb s ťažkým zdravotným postihnutím, nie však cieľ spočívajúci v šetrení finančných prostriedkov štátu), a ani za opatrenie, ktoré je vhodné pre dosiahnutie, samotným poskytovaním predmetných peňažných príspevkov, sledovaného legitímneho cieľa (podpory nezávislosti a spoločenskej integrácie osôb s ťažkým zdravotným postihnutím).
skutkový stav a základné	Nesúlad napadnutých ustanovení zákona o peňažných príspevkoch na

fakty	kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia s označenými ustanoveniami ústavy, paktu a Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím verejná ochrankyňa práv odôvodňuje tým, že napadnutá právna úprava zavádza diskrimináciu medzi osobami s ťažkým zdravotným postihnutím na základe veku, keďže príslušné peňažné príspevky, ktoré zavádza (príspevok na osobnú asistenciu a príspevok na kúpu osobného motorového vozidla), možno poskytovať len osobám s ťažkým zdravotným postihnutím, ktoré majú požadovaný vek (pri peňažnom príspevku na osobnú asistenciu od 6. do 65. roku veku, po dovŕšení 65. roku veku ho možno poskytnúť, len ak bol osobe s ťažkým zdravotným postihnutím poskytovaný pred dovŕšením 65 rokov veku, a pri peňažnom príspevku na kúpu osobného motorového vozidla do 65. rokov veku).
z odôvodnenia	<p>K namietanému zásahu do ústavného princípu rovnosti ľudí v dôstojnosti a právach podľa čl. 12 ods. 1 ústavy a práva na rovnaké zaobchádzanie, resp. zákazu diskriminácie podľa čl. 2 ods. 2 v spojení s čl. 9 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach a čl. 5 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 19 písm. b) a čl. 20 písm. a) a b) Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím.</p> <p>O priamu diskrimináciu ide vtedy, ak sa z niektorého z dôvodov, v okolnostiach posudzovanej veci z dôvodu veku, zaobchádza s jednou osobou nepriaznivejšie ako s inou osobou, ktorá sa nachádza v rovnakej alebo porovnateľnej situácii. Z uvedeného dôvodu ústavný súd v prvom rade zisťoval, či z napadnutej právnej úpravy vyplýva rozdielne zaobchádzanie medzi osobami s ťažkým zdravotným postihnutím na základe ich veku.</p> <p>Ústavný súd zistil, že napadnutá právna úprava zavádza rozdielne zaobchádzanie, ktoré je priamo založené na veku osoby s ťažkým zdravotným postihnutím. Kritérium diferenciacie, na ktoré odkazuje, totiž vychádza priamo z veku osoby s ťažkým zdravotným postihnutím. Preto bolo potrebné následne preskúmať, či sa uvedené rozdielne zaobchádzanie týka kategórií osôb s ťažkým zdravotným postihnutím, ktoré sa nachádzajú v porovnateľných situáciách.</p> <p>Podľa ústavného súdu, situácia osôb s ťažkým zdravotným postihnutím, ktoré majú požadovaný vek, je porovnateľná so situáciou osôb s ťažkým zdravotným postihnutím, ktoré požadovaný vek nemajú bez ohľadu na to, aký vek majú. Obe skupiny osôb s ťažkým zdravotným postihnutím potrebujú podporu ich aktivizácie, sociálneho začlenenia, nezávislosti a možnosti rozhodovať sa a ovplyvňovať plnenie svojich rolí, vykonávania pracovných aktivít, vzdelávacích aktivít alebo voľnočasových aktivít.</p> <p>Podľa ústavného súdu napadnutá právna úprava pôsobí diskriminačne, keďže zaobchádza s jednou skupinou osôb, a to s osobami s ťažkým zdravotným postihnutím, ktoré majú požadovaný vek v porovnaní s inou skupinou osôb, a to s osobami s ťažkým zdravotným postihnutím, ktoré nemajú požadovaný vek inak, a to tak, že zatiaľ čo osobám patriacim do prvej skupiny priznáva nárok na peňažný príspevok na osobnú asistenciu, resp. peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla, osobám patriacim do druhej skupiny uvedené peňažné príspevky nepriznáva, pričom obe skupiny osôb s ťažkým zdravotným postihnutím sa nachádzajú v rovnakej, resp. porovnateľnej situácii. Medzi situáciami oboch skupín osôb s ťažkým zdravotným postihnutím nie sú rozdiely takého charakteru a takej závažnosti, ktoré by požadovali nerovnaké zaobchádzanie s nimi.</p> <p>K ústavnej a medzinárodnoprávnej prípustnosti obmedzenia výkonu práva na rovnaké zaobchádzanie, resp. zákazu diskriminácie napadnutou právnou úpravou.</p> <p>Aj keď je princíp rovnosti, resp. zákaz diskriminácie v moderných demokraciách a podľa ústavy fundamentálnym princípom, napriek tomu neznamená absolútnu rovnosť, totiž absolútne rovnaké zaobchádzanie s každým a v každej situácii. Právo na rovnaké zaobchádzanie, resp. zákaz diskriminácie je, rovnako ako viaceré iné ústavou a medzinárodnými zmluvami garantované základné práva a slobody, obmedziteľné, a to za podmienok stanovených v čl. 13 ods. 2, 3 a 4 ústavy a/vrátane rešpektovania princípu proporcionality.</p> <p>Test proporcionality uskutočňovaný v rámci ústavného prieskumu napadnutej právnej úpravy je založený na troch po sebe nasledujúcich krokoch. Prvým krokom je jednak test existencie ústavou nevylúčeného a dostatočne dôležitého</p>

cieľa (test of legitimate aim/effect) a tiež test racionálnej väzby medzi napadnutou právnou úpravou a ňou sledovaným cieľom [účelom (conduciveness)], teda hľadisko vhodnosti (Geeignetheit). Druhým krokom je zisťovanie kritéria nevyhnutnosti, resp. potrebnosti, či použitia najmenej drastických, resp. šetrnejších prostriedkov (Erforderlichkeit, test of necessity, test of subsidiarity, least intrusiveness) k dosiahnutiu cieľa sledovaného napadnutou právnou úpravou. Napokon tretím krokom je hľadisko proporcionality v užšom zmysle slova (Angemessenheit, test of proportionality in the strict sense, proportionate effect; not overly onerous), ktorého obsah tvorí porovnanie miery zásahov do ústavou chránených hodnôt vyvolaných uplatnením napadnutej právnej úpravy.

Uvedený test proporcionality je testom určeným pre prvú generáciu ľudských práv (občianske a politické práva). Pre testovanie druhej generácie ľudských práv (hospodárske, sociálne a kultúrne práva), kam spadajú aj právo každého na sociálne zabezpečenie podľa čl. 9 paktu a práva osôb so zdravotným postihnutím podľa čl. 19 písm. b) a čl. 20 písm. a) a b) Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím, existuje modifikovaný test proporcionality.

Hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv sa možno domáhať len v medziach zákonov, ktoré tieto práva vykonávajú (čl. 51 ods. 1 ústavy). Otvára sa tak široký priestor pre zákonodarcu pri voľbe najrôznejších riešení. Právna úprava obmedzujúca hospodárske, sociálne a kultúrne práva nemusí byť striktné/prísne proporcionálna k cieľu, ktorý sleduje, t. j. nemusí ísť o opatrenie v demokratickej spoločnosti nevyhnutné, ako je to pri právnej úprave obmedzujúcej občianske a politické práva. V teste proporcionality pri hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach obstoí aj taká zákonná úprava, u ktorej možno zistiť sledovanie nejakého legitímneho cieľa a ktorá tak čini spôsobom, ktorý si možno predstaviť ako rozumný prostriedok na jeho dosiahnutie, hoci nemusí ísť o prostriedok najlepší, najvhodnejší, najúčinnnejší či najmúdrejší. Požiadavka primeranosti (proporcionality) pri obmedzovaní hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv nekladie na zákonodarcu nároky porovnateľné s obmedzovaním občianskych a politických práv. Pre zákonodarcu to prináša zväčšenie manévrovacieho priestoru pri právnej úprave inštitútov, ktorými udeľuje hospodárskym, sociálnym a kultúrnym právam konkrétny obsah.

V posudzovanej veci napadnutá právna úprava zasahuje do sociálnych práv osôb s ťažkým zdravotným postihnutím, ktoré nemajú vek požadovaný pre priznanie nároku na peňažné príspevky, ktoré zavádza, konkrétne práva na sociálne zabezpečenie podľa čl. 9 paktu, práva na prístup k celému spektru podporných služieb podľa čl. 19 písm. b) Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím a práva na účinné opatrenia na zabezpečenie osobnej mobility podľa čl. 20 písm. a) a b) Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím, avšak z dôvodu, že pri vykonávaní uvedených práv zavádza diskrimináciu na základe veku. Pri posudzovaní ústavnoprávnej a medzinárodnoprávnej konformity napadnutej právnej úpravy je tak optikou testu proporcionality potrebné preskúmať obmedzenie základného práva napadnutou právnou úpravou dotknutých osôb na rovnaké zaobchádzanie, ktoré vychádza z ústavného princípu rovnosti ľudí v dôstojnosti a právach (čl. 12 ods. 1 ústavy) a ktoré patrí do prvej generácie ľudských práv. Napadnutú právnou úpravou je tak potrebné podrobiť „prísnemu“ testu proporcionality, testu proporcionality, ktorý sa uplatňuje v rámci prvej generácie ľudských práv.

V rámci všetkých už uvádzaných skutočností ústavný súd pristúpil k preskúmaniu splnenia podmienok ústavne a medzinárodnoprávne konformného obmedzenia výkonu napadnutou právnou úpravou dotknutého základného práva na rovnaké zaobchádzanie, resp. zákazu diskriminácie podľa príslušných ustanovení v návrhu označených medzinárodných zmlúv, naplňajúceho ústavný princíp rovnosti ľudí v dôstojnosti a právach podľa čl. 12 ods. 1 ústavy.

Pre splnenie podmienky legality podľa čl. 13 ods. 2 ústavy sa okrem toho, aby obmedzenie základných práv a slobôd malo svoj právny základ v zákone, tiež požaduje, aby zákonné obmedzenie základných práv a slobôd bolo prístupné a dostatočne jasné, presné a predvídateľné v záujme zabrániť verejnej moci v arbitrárnom konaní a umožniť jednotlivcom náležite oboznámiť sa s obsahom príslušnej právnej úpravy. Napadnutá právna úprava spĺňa všetky uvedené

podmienky legality podľa čl. 13 ods. 2 ústavy.

Napadnutou právnou úpravou nedochádza k úplnému odopretiu práva na rovnaké zaobchádzanie, resp. zákazu diskriminácie osôb so zdravotným postihnutím, ktoré nemajú napadnutou právnou úpravou požadovaný vek pre priznanie peňažného príspevku na osobnú asistenciu a peňažného príspevku na kúpu osobného motorového vozidla, ale „len“ k obmedzeniu výkonu tohto ich práva, a to počas doby, keď nemajú napadnutou právnou úpravou požadovaný vek.

Pokiaľ ide o **cieľ** sledovaný napadnutou právnou úpravou, ústavný súd vychádzal z vyjadrenia vlády zastúpenej ministerstvom spravodlivosti a z vyjadrenia národnej rady. Dôvodom pre zavedenie vekového obmedzenia pri poskytovaní peňažného príspevku na osobnú asistenciu (možnosti jeho poskytnutia až od 6. rokov veku) je skutočnosť, že predmetný peňažný príspevok slúži na podporu nezávislosti fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím s cieľom vymaniť ju z pozície opatrovaného. Podľa vlády zastúpenej ministerstvom spravodlivosti je naplnenie tohto účelu u dieťaťa do 6. rokov veku pre väčšinu detí nespĺniteľné. S touto skutočnosťou má korešpondovať predĺženie poskytovania rodičovského príspevku až do 6. rokov veku dieťaťa, ak má dieťa nepriaznivý zdravotný stav alebo poskytovanie príspevku na starostlivosť o dieťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom až do 6. rokov veku dieťaťa.

Dôvodom zavedenia hornej vekovej hranice (65 rokov) pre poskytovanie peňažného príspevku na osobnú asistenciu má byť podľa dôvodovej správy k napadnutej právnej úprave skutočnosť, že neobmedzením hornej vekovej hranice dochádzalo k situáciám, že sa tento peňažný príspevok poskytoval aj starším občanom, pričom cieľ osobnej asistencie (podpora nezávislosti a spoločenskej integrácie občana) sa tým nedosiahol. Podľa dôvodovej správy finančné prostriedky získané z tohto peňažného príspevku riešili skôr ekonomickú situáciu v rodine než zmenu kvality života starších občanov. Vo vzťahu k hornej vekovej hranici vláda zastúpená ministerstvom spravodlivosti uvádza, že hranica 65 rokov veku je zosúladená s medzinárodným právom (Dohovorom Medzinárodnej organizácie práce č. 102 o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia), ktoré definuje produktívny vek do 65 rokov veku a reflektuje tiež hranicu staroby, ktorá podľa teórie práva sociálneho zabezpečenia nastáva vo veku 60 – 65 rokov. Ustanovenie hornej vekovej hranice 65 rokov veku pre priznanie nároku na peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla dôvodová správa k napadnutej právnej úprave odôvodňuje rovnako ako pri príspevku na osobnú asistenciu. Podľa národnej rady ustanovenie hornej vekovej hranice pre priznanie nároku na peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla je motivované stanovením veku, do dosiahnutia ktorého je možné predpokladať vykonávanie dlhodobých a pravidelne sa opakujúcich aktivít (najmä pracovných a vzdelávacích aktivít).

Vláda zastúpená ministerstvom spravodlivosti vo svojom vyjadrení k návrhu navrhovateľky uvádza, že legitimita vekových hraníc ako podmienok pre priznanie nároku na poskytnutie peňažného príspevku na osobnú asistenciu a peňažného príspevku na kúpu osobného motorového vozidla by sa mala zhodnotiť kritériami/princípami individualizácie, solidarity a ekonomickej únosnosti. Týmito kritériami/princípami však možno zhodnotiť len určenie konkrétnej výšky predmetných peňažných príspevkov, nie stanovenie vekových obmedzení pri priznaní nároku na ich poskytovanie. To napokon uvádza aj vláda zastúpená ministerstvom spravodlivosti, keď pri poukázaní na určenie kritérií, ktorými je možné zhodnotiť mieru legitimacy napadnutej právnej úpravy, uvádza: „Najobjektívnejšou cestou sa zdá odôvodnenie legitimacy samotných príspevkov.“

Z pomedzi vládou zastúpenej ministerstvom spravodlivosti uvádzaných kritérií/princípov, ktorými by sa mala posúdiť legitimita napadnutej právnej úpravy, sa z pohľadu vlády ako najrelevantnejší javí princíp ekonomickej únosnosti. Uplatnenie vládou uvádzaného princípu individualizácie a princípu solidarity na napadnutú právnú úpravu nie je spôsobilé zodpovedať otázku zavedenia príslušných vekových hraníc pre poskytovanie predmetných peňažných príspevkov.

Peňažný príspevok na osobnú asistenciu a peňažný príspevok na kúpu osobného

motorového vozidla podľa vyjadrenia vlády zastúpenej ministerstvom spravodlivosti patria k peňažným príspevkom štátu s najvyšším dopadom na štátny rozpočet. Pri obmedzených ekonomických možnostiach štátu je podľa vlády zastúpenej ministerstvom spravodlivosti nevyhnutné brať do úvahy výšku príspevkov a rozsah subjektov, ktorým by sa mali príspevky vyplácať. Keďže účel poskytovania peňažných príspevkov môže byť reálne splnený len pri určitej výške, bolo podľa vlády zastúpenej ministerstvom spravodlivosti nevyhnutné, a teda aj legitímne zúžiť osobný rozsah predmetných peňažných príspevkov ustanovením príslušných vekových hraníc.

Vzhľadom na už uvedené tak za **primárny cieľ** obmedzenia poskytovania peňažných príspevkov osobám s ťažkým zdravotným postihnutím podľa napadnutej právnej úpravy dovŕšením požadovaného veku možno považovať **šetrenie peňažných prostriedkov štátneho rozpočtu**. Pri skúmaní podmienok ústavne prípustného obmedzenia výkonu ľudských práv prvej generácie, v posudzovanej veci základného práva na rovnaké zaobchádzanie, resp. zákazu diskriminácie, je ekonomický faktor neprípustný. Za ústavne akceptovateľný dôvod obmedzenia ľudských práv prvej generácie, v posudzovanej veci základného práva na rovnaké zaobchádzanie, resp. zákazu diskriminácie, nemožno považovať šetrenie prostriedkov štátneho rozpočtu. Zákonodarcom zavedená sociálna pomoc osobám s ťažkým zdravotným postihnutím prostredníctvom predmetných peňažných príspevkov vo výške určenej na základe širokej miery voľnej úvahy zákonodarcu odzrkadľujúcej aj finančné možnosti štátu nesmie byť poskytovaná diskriminačne na základe ľubovôle zákonodarcu v záujme šetrenia finančných prostriedkov štátneho rozpočtu. Štát musí garantovať rovnosť v zaobchádzaní s osobami nachádzajúcimi sa v rovnakých, resp. porovnateľných situáciách bez ohľadu na jeho finančnú situáciu.

Napadnutú právnu úpravu tak nemožno v prvom rade považovať za opatrenie, ktoré sleduje legitímny cieľ (za legitímny možno považovať len cieľ samotného poskytovania predmetných peňažných príspevkov, ktorým je podpora nezávislosti a spoločenskej integrácie osôb s ťažkým zdravotným postihnutím, nie však cieľ spočívajúci v šetrení finančných prostriedkov štátu), a ani za opatrenie, ktoré je vhodné pre dosiahnutie, samotným poskytovaním predmetných peňažných príspevkov, sledovaného legitímneho cieľa (podpora nezávislosti a spoločenskej integrácie osôb s ťažkým zdravotným postihnutím). Nezávislosť a spoločenskú integráciu osôb s ťažkým zdravotným postihnutím prostredníctvom predmetných peňažných príspevkov možno dosiahnuť aj u osôb s ťažkým zdravotným postihnutím, ktoré nemajú napadnutou právnou úpravou požadovaný vek.

Ak napadnutá právna úprava neprejde testom vhodnosti, t. j. testom existencie ústavou nevyklúčeného a dostatočne dôležitého cieľa a testom racionálnej väzby medzi napadnutou právnou úpravou a ňou sledovaným legitímnym cieľom, t. j. testom vhodnosti, nie je potrebné preskúmať ju hľadiskom/testom nevyhnutnosti.

Peňažné príspevky, ktoré vláda uvádza ako príspevky, ktoré možno poskytnúť osobám s ťažkým zdravotným postihnutím, ktoré nespĺňajú podmienku veku pre priznanie peňažného príspevku na osobnú asistenciu a peňažného príspevku na kúpu osobného motorového vozidla, podľa ústavného súdu nemožno vnímať ako príspevky rovnakého charakteru, ako sú príspevkov na osobnú asistenciu a príspevkov na kúpu osobného motorového vozidla, a to jednak preto, lebo adresátmi tých príspevkov sú iné subjekty ako samotné osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (napr. opatrovatelia alebo rodičia) a tiež preto, lebo tieto iné príspevky slúžia na dosiahnutie iných cieľov ako sú ciele, ktoré sleduje poskytovanie peňažného príspevku na osobnú asistenciu a peňažného príspevku na kúpu osobného motorového vozidla, resp. sú určené pre podporu iných aktivít osôb s ťažkým zdravotným postihnutím.

Systém podpory osôb s ťažkým zdravotným postihnutím zavedený zákonodarcom kvôli uplatňovaniu napadnutej právnej úpravy nezodpovedá individuálnym potrebám a požiadavkám týchto osôb, pretože zatiaľ čo jednej skupine osôb s ťažkým zdravotným postihnutím, a to tej, ktorá spĺňa vekovú požiadavku pre priznanie peňažného príspevku na osobnú asistenciu a peňažného príspevku na kúpu osobného motorového vozidla, umožňuje

	<p>uchádzať sa okrem iných druhov sociálnej podpory aj o peňažný príspevok na osobnú asistenciu a peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla, osobám s ťažkým zdravotným postihnutím, ktoré nemajú vek požadovaný pre priznanie peňažného príspevku na osobnú asistenciu a peňažného príspevku na kúpu osobného motorového vozidla, umožňuje uchádzať sa len o iné druhy sociálnej podpory.</p> <p>Samotný vek osoby s ťažkým zdravotným postihnutím nemusí ovplyvňovať ani jej fyzické a psychické vlastnosti a schopnosti a ani mieru jej úsilia o nezávislosť a spoločenskú integráciu.</p> <p>Ústavný súd na základe uvedeného rozhodol tak, že ustanovenie § 22 ods. 2 prvej vety v časti „najskôr od 6. roku veku do dovŕšenia 65. roku veku“ a druhej vety zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 a 2, čl. 12 ods. 1 a čl. 13 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, s čl. 2 ods. 2 v spojení s čl. 9 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach a s čl. 5 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 19 písm. b) Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím.</p> <p>Ustanovenie § 34 ods. 3 v časti „najneskôr do konca kalendárneho roka, v ktorom dovŕši 65 rokov veku“ zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 a 2, čl. 12 ods. 1 a čl. 13 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, s čl. 2 ods. 2 v spojení s čl. 9 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach a s čl. 5 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 19 písm. b) a čl. 20 písm. a) a b) Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím.</p>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEF a iných súdov	<p>Ústavný súd Slovenskej republiky: PL. ÚS 16/08, III. ÚS 39/01, II. ÚS 5/03, PL. ÚS 8/04, PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, II. ÚS 5/03, PL. ÚS 11/2013, PL. ÚS 3/09, PL. ÚS 19/09, PL. ÚS 23/06, PL. ÚS 12/2014, PL. ÚS 14/2014, PL. ÚS 1/2012, PL. ÚS 16/05</p> <p>Ústavný súd Českej republiky: Pl. ÚS 1/08, Pl. ÚS 83/06</p> <p>Súdny dvor Európskej únie: , ČEZ Razpredelenie Bãlgarija, C 83/14, EU:C:2015:480, bod 89, MB, C 451/16, EU:C:2018:492, bod 42, Cresco Investigation GmbH, C-193/17, EU:C:2019:43, bod 42, Abercrombie & Fitch Italia, C-143/16, EU:C:2017:566, bod 25</p>
súvisiace právne predpisy	zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov
klúčové slová	<p>sociálna starostlivosť</p> <p>základné ľudské práva a slobody</p> <p>práva a slobody – hospodárske, sociálne a kultúrne práva</p> <p>základné ľudské práva a slobody-obmedzenie</p> <p>európske právo</p> <p>rovnosť, rovnoprávnosť-v dôstojnosti a právach</p> <p>princíp a zásady (zjednotenie pojmov)-princíp rovnosti</p> <p>test proporcionality</p> <p>diskriminácia</p> <p>medzinárodné právo-medzinárodná zmluva (dohovor)</p> <p>princíp a zásady (zjednotenie pojmov)-princíp právneho štátu</p> <p>súlad-súlad právnych predpisov</p> <p>rovnosť, rovnoprávnosť-v zaobchádzaní</p>

Uznesenie:

spisová značka	PL. ÚS 10/2020
populárny názov	Voľby do NR SR
sudca spravodajca	Jana Baricová
druh konania	konanie vo volebných veciach - do Národnej rady Slovenskej republiky
druh rozhodnutia a	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí

spôsob vybavenia	
dátum rozhodnutia	29.04.2020
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Porušenie volebných pravidiel, ktoré nebolo spôsobilé privodiť iný konečný výsledok volieb vo vzťahu k navrhovateľke, aký bol reálne oficiálne oznámený, stráca potenciál byť úspešne namietaným v konaní o volebných veciach.
skutkový stav a základné fakty	<p>Navrhovateľka je politickou stranou, ktorá podala platnú kandidátnu listinu pre voľby do národnej rady konané 29. februára 2020, a v ktorých získala podiel 2,93 % z celkového počtu platných hlasov voličov.</p> <p>Podľa jej názoru došlo k spáchaniu volebného deliktu a voľby do národnej rady boli protiústavné a protizákonné.</p> <p>Ťažisková argumentácia navrhovateľky je založená predovšetkým na jej tvrdení o pochybeniach niektorých okrskových volebných komisií spočívajúcich (i) v úmyselne nesprávnom sčítaní, resp. nezapočítaní všetkých hlasov voličov odovzdaných v jej prospech, ďalej (ii) v nesprávnom postupe pri zapisovaní voličov hlasujúcich na základe voliškého preukazu do zoznamu, ako aj (iii) v zákonne nesúladnej manipulácii s vydanými hlasovacími lístkami, ktoré voliči pri hlasovaní nepoužili a ktoré vkladali buď do nezapečatenej schránky alebo igelitového vreca.</p>
z odôvodnenia	<p>V súvislosti s namietaným nesprávnym sčítaním platných hlasov voličov odovzdaných v jej prospech navrhovateľka predložila ako dôkaz štyri notárske zápisnice, z ktorých pre ňu vyplýva „strata“ 99 hlasov, ktoré údajne neboli a mali byť zarátané. Išlo o 95 hlasov voličov hlasujúcich v okrsku č. 1 mestskej časti Karlova Ves v Bratislave, ktorí využili právo prednostného hlasu pre kandidátov navrhovateľky; jeden hlas vo volebnom okrsku č. 34 mestskej časti Staré Mesto v Bratislave; dva hlasy osôb, ktoré využili voľbu poštou (zo zahraničia) pre kandidáta navrhovateľky a jeden hlas pre kandidáta, ktorého prednostné hlasy na hlasovacom lístku takisto neboli zarátané.</p> <p>Zo zápisnice o výsledku volieb vyplýva, že do zoznamov voličov bolo zapísaných 4 432 419 voličov, z ktorých sa na hlasovaní zúčastnilo 2 916 840 voličov. Tých, ktorí volili na území Slovenskej republiky bolo 2 865 284 voličov a z cudziny zaslalo návratnú obálku poštou 48 925 voličov. Celkový počet odovzdaných platných hlasov bol 2 881 511.</p> <p>Pre navrhovateľku bolo odovzdaných celkovo 84 507 platných hlasov, ktoré v percentuálnom vyjadrení predstavovali 2,93 % zo všetkých platných hlasov.</p> <p>Ako už bolo uvedené, podmienkou pre úspešné uplatnenie ústavnej ochrany politických práv navrhovateľky v konaní pred ústavným súdom v súvislosti s konaním volieb do národnej rady je, aby ňou tvrdené porušenie platnej a účinnej právnej úpravy týkajúcej sa výkonu volieb spôsobujúce nezákonnosť alebo neústavnosť volieb dosahovalo intenzitu umožňujúcu racionálne spochybníť oficiálne výsledky volieb a dôvodne vyvolávalo pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov. Vo veci navrhovateľky by táto intenzita dosiahla požadovanú kvalitu iba v prípade, ak by jedinou evidentnou príčinou jej neúčasti na procese prideľovania mandátov v novo kreovanej národnej rade boli tvrdené porušenia príslušných zákonných ustanovení upravujúcich prípravu a priebeh volieb. Iba tento moment dáva nevyhnutnú relevanciu návrhu na preskúmanie ústavnosti a zákonnosti volieb do národnej rady ústavným súdom, pretože porušenie volebných pravidiel, ktoré nebolo spôsobilé privodiť iný konečný výsledok volieb vo vzťahu k navrhovateľke, aký bol reálne oficiálne oznámený, stráca potenciál byť úspešne namietaným v konaní o volebných veciach.</p> <p>V danom prípade minimálny podiel odovzdaných platných hlasov, ktorý by musela navrhovateľka ako kandidujúca politická strana vo voľbách do národnej rady získať, aby sa dostala do procesu prideľovania mandátov v národnej rade, predstavovalo 5 % všetkých odovzdaných platných hlasov. 5 % hranicu predstavuje 144 076 hlasov. Oproti oficiálne oznámenému výsledku volieb dosiahnutého navrhovateľkou v počte 84 507 hlasov (2,93 %) je to rozdiel o 59 569 hlasov.</p> <p>Navrhovateľka v návrhu na začatie konania o ústavnosti a zákonnosti volieb do národnej rady relevantne, t. j. s adekvátnou podporou svojich argumentov navrhovanými dôkazmi namietala (resp. preukazovala) „stratu“ necelých sto</p>

	<p>hlasov. Navrhovateľka v návrhu neuviedla žiadne, nieto ešte hodnoverné dôkazy, ba ani indicie, ktoré by nasvedčovali, že prípadný nezákonný postup volebných orgánov obsahol aj ďalšie prípady, a to v rozsahu spôsobilom prijať odôvodnený záver o inom výsledku volieb, ako bol zaznamenaný v zápisnici štátnej komisie.</p> <p>Podľa ústavného súdu je evidentné, že aj prípadné preukázanie navrhovateľkou prezentovaných záverov (o porušení volebných predpisov príslušnými okrskovými komisiami pri sčítaní hlasov) v rámci dokazovania v konaní pred ústavným súdom v ňou navrhovanom rozsahu nemôže mať za následok vyhlásenie volieb do národnej rady konaných 29. februára 2020 za neplatné, pretože ide o kvantitatívne nepatrnú množinu hlasov.</p> <p>Pokiaľ ide o ďalšie námietky navrhovateľky, prezentovala ich iba v rovine tvrdenia bez nadväznosti reálneho odzrkadlenia sa tejto okolnosti na výsledku volieb.</p> <p><u>Ústavný súd na základe uvedeného rozhodol tak, že návrh navrhovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnený.</u></p>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	Ústavný súd Slovenskej republiky: PL. ÚS 3/2010, PL. ÚS 43/2018, PL. ÚS 22/2017, PL. ÚS 52/2011, PL. ÚS 3/2018, PL. ÚS 66/2011, PL. ÚS 3/2015
súvisiace právne predpisy	zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov
kľúčové slová	ústavnosť voľby-volebné výsledky zákonnosť voľby-hlasovacie lístky voľby-do Národnej rady Slovenskej republiky voľby-zisťovanie výsledkov volieb

spisová značka	PL. ÚS 11/2020
populárny názov	Voľby do NR SR
sudca spravodajca	Libor Duľa
druh konania	konanie vo volebných veciach - do Národnej rady Slovenskej republiky
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	29.04.2020
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 1 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 30 ods. 1, 3 a 4 Ústava Slovenskej republiky čl. 74 ods. 1 zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 2, § 42, § 43 a § 61
analytická právna veta	Vady pri vyznačovaní alebo posudzovaní prednostných hlasov nepredstavujú okolnosť, ktorá by bola spôsobilá ovplyvniť celkový počet hlasov odovzdaných pri voľbách pre predmetný volebný subjekt. Aj v prípade nesprávneho zakrúžkovania na hlasovacom lístku alebo v prípade nesprávneho posúdenia takého zakrúžkovania okrskovou volebnou komisiou, príslušná politická strana hlas získa.
skutkový stav a základné fakty	Navrhovateľka je koalíciou politických strán, ktorá podala platnú kandidátnu listinu pre voľby do národnej rady konané 29. februára 2020, a v ktorých získala podiel 6,96 % z celkového počtu platných hlasov voličov. Podľa jej názoru neboli voľby uskutočnené ústavným a zákonným spôsobom na základe dôvodného podozrenia: <ul style="list-style-type: none"> - 1. z nesprávneho sčítania hlasov v jej neprospech okrskovými volebnými komisiami. Sťažovateľka tvrdila, že minimálne v 631 volebných okrskoch došlo k situácii, že jej kandidátom nebolo započítaných najmenej 872 preferenčných hlasov. A teda mohlo dôjsť aj k nezapočítaniu celého hlasovacieho lístka, čo by mohlo ovplyvniť výsledky volieb. - 2. o neumožnení poštového hlasovania voličom zo zahraničia. Podľa sťažovateľky minimálne v 189 prípadoch došlo k porušeniu ústavy a volebného zákona v súvislosti s realizáciou poštového hlasovania zo zahraničia. - 3. o nezákonnom vyhodnotení hlasovacích lístkov ako neplatných. Zatiaľ čo

	<p>pomer odovzdaných platných hlasov k celkovému počtu odovzdaných hlasov bol 98,97 %, v niektorých volebných okrskoch bol hlboko pod celoštátnym priemerom. Navrhovateľka argumentovala, že celkový počet neplatných hlasov v ňou označených okrskoch dosiahol počet 3 904, čo je v kontexte 926 hlasov chýbajúcich jej na prekročenie volebného prahu spôsobilé ovplyvniť výsledok volieb.</p> <p>- 4. o nezákonom nezapočítaní odovzdaných hlasovacích lístkov. Zatiaľ čo pomer odovzdaných hlasov k celkovému počtu voličov, ktorí si prevzali hlasovacie lístky bol 99,91 %, tak v navrhovateľkou uvedených okrskoch bol tento pomer veľmi hlboko pod celoštátnym priemerom. Navrhovateľka vyjadrila podozrenie, že v označených okrskoch mohlo dochádzať k manipulácii s odovzdanými hlasmi. Súčet neodovzdaných hlasov predstavuje 1 457, čo v kontexte jej chýbajúcich 926 hlasov na prekročenie volebného prahu predstavuje potenciálne vadu spôsobilú ovplyvniť vyhlásené výsledky volieb.</p> <p>- 5. Námitka menej priaznivého zaobchádzania s ňou ako koalíciou v porovnaní s inými faktickými koalíciami.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>1. K prvej námietke ústavný súd v prvom rade pripomenul, že navrhovateľka mala možnosť mať zastúpenie vo všetkých okresných volebných komisiách a tiež aj vo všetkých okrskových volebných komisiách. Navrhovateľka vo svojom návrhu ani netvrdí (o to menej preukazuje), že by jej bola upretá možnosť mať zastúpenie vo volebných komisiách. Takisto z podaného návrhu nevyplýva žiadne tvrdenie, ktorým by namietala akékoľvek vady pri posudzovaní hlasovacích lístkov a sčítaní hlasov v jej neprospech. Zastúpenie vo volebných komisiách slúži aj na to, aby bola zabezpečená kontrola zákonnosti a ústavnosti priebehu volebného procesu (férovosti volieb). Zistené nedostatky môžu zástupcovia politických strán a politických hnutí a ich koalícií namietat, čo sa následne premietne do zápisníc volebných komisií.</p> <p>Podozrenie navrhovateľky o volebnej manipulácii má podľa jej tvrdení primárne vyplývať z voličmi signalizovaných nepresností pri sčítaní prednostných hlasov. Ako navrhovateľka sama uvádza, nesprávne sčítanie prednostných hlasov na jednotlivých volebných lístkoch nemôže zmeniť stav nedosiahnutia potrebného počtu hlasov na prekročenie volebného prahu dotknutej politickej strany alebo koalície. Túto námietku preto ústavný súd nepovažoval za takú, ktorá by bola spôsobilá vstupovať do jeho úvahy o možnej nezákonnosti, prípadne neústavnosti označených volieb. Vady pri vyznačovaní alebo posudzovaní prednostných hlasov nepredstavujú okolnosť, ktorá by bola spôsobilá ovplyvniť celkový počet hlasov odovzdaných pri voľbách pre predmetný volebný subjekt. Aj v prípade nesprávneho zakrúžkovania na hlasovacom lístku alebo v prípade nesprávneho posúdenia takého zakrúžkovania okrskovou volebnou komisiou, príslušná politická strana hlas získava.</p> <p>Ústavný súd preto za základ svojho rozhodovania o návrhu navrhovateľky proti výsledkom napadnutých volieb v tejto časti považoval oficiálny výsledok sčítania, ku ktorému dospeli volebné komisie a o ktorom navrhovateľka neuvádza, že by bol spochybnený niektorým z ich členov. Navrhovateľka teda vo svojom návrhu netvrdí, že by zápisnice volebných komisií nepodpísal ktorýkoľvek člen týchto komisií s využitím možnosti odmietnutia podpisu a uvedením dôvodu odmietnutia alebo bez neho. Takto zistený výsledok volieb preto nemožno spochybňovať alebo považovať za nezákonný bez toho, aby existovali konkrétne dôkazy o manipulácii s hlasmi voličov alebo o nesprávnom sčítaní hlasovacích lístkov.</p> <p>Navrhovateľka tak v rozsahu tejto námietky neuniesla bremeno tvrdenia (a teda ani dôkazné bremeno) vo vzťahu k relevantným okolnostiam. Dôvody namietanej neústavnosti a nezákonnosti napadnutých volieb založila len na hypotetických tvrdeniach, ktoré však ani v prípade ich pravdivosti nemohli viesť k odlišnému volebnému výsledku.</p> <p>2. K námietke týkajúcej sa poštového hlasovania voličmi zo zahraničia ústavný súd uviedol, že možno reálne pripustiť aj skutkové alternatívy, že k znemožneniu hlasovania zo zahraničia mohlo dôjsť inak, než uvádza navrhovateľka, a to bez súčasného porušenia povinností obcí alebo okrskových volebných komisií. Samozrejme, nemožno vylúčiť ani situáciu, že k zlyhaniu môže dôjsť aj v prípade dotknutých tuzemských orgánov. Je však primárne potrebné vychádzať z predpokladu ich postupu v súlade s právnym poriadkom. Taká domnienka je síce</p>

vyvrátiteľná, ale na jej spochybnenie a vyvolanie dokazovania na tento účel by muselo byť podozrenie dostatočne určité. Muselo by byť prezentované aj vo vzťahu k fakticky konkretizovanému konaniu alebo opomenutiu, ktoré je porušením právnych povinností, nielen ako hypotetický predpoklad znemožnenia voliť určitým typom nesprávneho postupu. Zároveň považoval ústavný súd za podstatné, že počet navrhovateľkou indikovaných podozrení z volebnej protiprávnosti v rozsahu 189 individuálnych prípadov je nepostačujúci na to, aby táto časť argumentácie navrhovateľky mohla viesť k záveru o možnosti ovplyvnenia výsledku volieb.

3. Navrhovateľka svoje dôvodné podozrenie o nezákonomnom vyhodnotení hlasovacích lístkov ako neplatných vyvodila zo štatistických údajov, podľa ktorých má pomer neplatných hlasovacích lístkov v celoštátnom priemere zodpovedať hodnote 1,03 %, a pritom v 106 volebných okrskoch, tento pomer zodpovedá hodnote od 3,06 % do 28,82 %, čo je podľa nej nevysvetliteľné.

Podľa ústavného súdu nemožno relevantne vyvolať pochybnosť o činnosti stošiestich okrskových volebných komisií s uvádzaným geografickým rozmiestnením vo všetkých regiónoch, resp. vyšších územných celkoch. Politicky pluralitné zloženie okrskových volebných komisií, spôsob sčítania hlasov v okrskovej volebnej komisii, posudzovanie platnosti hlasovacích lístkov a overovanie zápisníc okresnou volebnou komisiou stavia úvahy o možnom nesprávnom posudzovaní platnosti volebných lístkov do pozície krajnej nepravdepodobnosti. Pre možnosť nielen vyhovenia volebnej sťažnosti, ale aj pre pristúpenie k dôkaznému prieskumu hlasovania v dotknutých volebných okrskoch ústavným súdom by musel taký záver vyznieť práve opačne.

4. Navrhovateľka spochybnila legálny priebeh volebného procesu výlučne na základe číselných štatistických údajov formulovaných ako odchýlka od štatistického priemeru daného ukazovateľa a ako nulový počet hlasov odovzdaných navrhovateľke v určitých volebných okrskoch. Podľa ústavného súdu údaje prezentované navrhovateľkou samy osebe porušenie ústavy a ani volebného zákona nepredstavujú, majú len vyvolať pochybnosť o dodržaní volebného zákona orgánmi, ktoré sa na priebehu volieb podieľali. Navrhovateľkou uvádzané údaje pritom mohli byť generované aj pri riadnom priebehu volieb, a teda ústavne a zákonne súladný priebeh volieb nie je, ako to uvádza navrhovateľka, „nepredstaviteľný“. Naopak, návrh predstavuje snahu navrhovateľky vzhľadom na relatívne nízky počet chýbajúcich hlasov pre prekročenie volebného prahu zistiť, či sa tieto hlasy nenájdu dôkazným preverovaním akýchkoľvek, hoci aj hypoteticky možných, skutkových verzii týkajúcich sa pochybení dotknutých orgánov (tzv. preverenie „pre istotu“).

Neboli tvrdené skutočnosti a označené dôkazy, ktoré by mohli zakladať aspoň náznak dôvodného a konkrétne individualizovaného podozrenia, že k zneužitiu hlasovacích lístkov, resp. nezákonnej manipulácii s hlasovacími lístkami došlo, a preto túto námietku možno označiť ako hypotetickú, nemajúcu žiaden právny význam. Výsledky hlasovania, ktoré sú v niektorých prípadoch a parametroch odlišné od štatistického priemeru alebo sú pre navrhovateľku nadpriemerne nepriaznivé, nevedú k dôvodnému záveru o možnosti ovplyvnenia výsledku volieb.

5. Podstatou argumentácie navrhovateľky je námietka účasti tzv. faktických zoskupení iných politických strán vo voľbách, keď ich kandidáti kandidovali na kandidátnej listine jednej z nich, čím podľa navrhovateľky obchádzali zákonnú úpravu, pretože im na vstup do národnej rady postačovalo prekonať volebný prah 5 % platne odovzdaných hlasov a v skutočnosti išlo o koalíciu, ktorá mala byť podrobená vyššiemu volebnému prahu rovnako ako navrhovateľka.

K uvedenej námietke ústavný súd uviedol, že politická strana si môže podľa vopred určených pravidiel vybrať, či bude kandidovať samostatne a umožní alebo neumožní na svojej kandidátnej listine kandidovať aj členom inej politickej strany alebo osobám bez stránickej príslušnosti, alebo či s inou politickou stranou vytvorí koalíciu, podá spoločnú kandidátnu listinu a prijme tým obmedzenia podľa § 66 ods. 2 písm. b) a c) volebného zákona.

Prezumpcia ústavnosti a zákonnosti volieb od ústavného súdu vyžaduje okrem iného tiež rozumnú zdržanlivosť, a preto konštatoval, že len nepodložené domnienky o nezákonnosti a neústavnosti volieb nepostačujú na rozhodnutie ústavného súdu, ktorým by boli vyhlásené voľby za neplatné, resp. by bol

	zrušený alebo zmenený ich výsledok. <u>Ústavný súd na základe uvedeného rozhodol tak, že návrh navrhovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnený.</u>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EŠP a iných súdov	Ústavný súd Slovenskej republiky: PL. ÚS 3/2010, PL. ÚS 19/94, PL: ÚS 85/07, PL. ÚS 34/2014, PL. ÚS 22/2014, PL: ÚS 52/2018 Ústavný súd Českej republiky: I. ÚS 360/98
súvisiace právne predpisy	zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov
klúčové slová	ústavnosť voľby-koalícia voľby-volebné výsledky voľby-zisťovanie výsledkov volieb volebné právo-rovnosť zákonnosť volebná komisia voľby-hlasovacie lístky

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.